

В.А. Свічкарь, к. е.н., доцент
*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»*
О.Ф. Лисенко, студент
*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»*

УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ РИЗИКАМИ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

Визначальними рисами глобальних ТНК є планетарне бачення ринків і функціонування в умовах глобальної конкуренції. Останні десятиліття характеризуються значним зростанням процесу транснаціоналізації світової економіки. ТНК стали головним суб'єктом економічної діяльності у світовому економічному просторі. Відзначаючи цю тенденцію, багато дослідників пишуть про «настання ери транснаціональної економіки», чи нової «цивілізації транснаціонального бізнесу». ТНК є, з одного боку, наслідком, а з іншого – причиною зростання міжнародної концентрації виробництва, а отже, і розгортання процесу інтернаціоналізації. Виступаючи однією з ефективних організаційних форм інтернаціоналізації господарського життя, вони перебувають у центрі історичного процесу інтегрування глобальної економіки.

Історична практика свідчить, що ризик, тобто невизначеність, якою обтяжене підприємство, став яскраво проявлятися при розвитку товарно-грошових відносин та конкуренції учасників господарської діяльності. Поняття «ризик» має досить тривалу світову історію, але найактивніше різні аспекти даної категорії почали вивчатись в кінці ХІХ – на початку ХХ століття. Вчені-економісти дають різні визначення поняття ризику, його рис, властивостей, елементів, функцій та факторів. Це пояснюється тим, що ризик – дуже складне явище, яке має безліч відмінних один від одного, а іноді й протилежних складових [1, с.56].

На сьогодні більшість корпорацій зіткнулися з проблемою критичного впливу ризиків на ефективність ведення бізнесу, можливості модернізації та розширення діяльності. Як показує практика, існує обґрунтована причина появи ризиків у підприємницькій діяльності, через неможливість обчислення результату і врахування впливу на нього різних факторів. Для того, щоб зменшити вплив ризиків, виявити можливі наслідки для компанії у ризиковій ситуації, нейтралізувати негативні результати такого впливу на діяльність компанії, потрібно весь час оновлювати арсенал методів, моделей, підходів до управління ризиками.

Специфіка підприємництва, масштаби і структурна складність кожної окремої галузі господарювання спричиняють безперервну роботу над удосконаленням стандартів з управління ризиками в різних сферах підприємницької діяльності, тому не може бути уніфікованої методології. Вагомим є і той факт, що думки науковців з приводу змісту самого поняття «управління ризиками» і досі розходяться.

Серед вчених-економістів можна виділити дві основні думки, що висвітлюють широкий сенс цієї категорії:

- управління ризиками – це мистецтво і наука про забезпечення умов успішного функціонування будь-якої виробничо-господарської одиниці в умовах ризику [2, с. 112];

- управління ризиками – це синтетична наукова дисципліна, яка вивчає вплив на різні сфери діяльності людини випадкових подій, які завдають фізичні або матеріальні збитки [3, с.154].

Управління ризиками суб'єкта господарювання включає [4, с.326]:

- визначення рівня схильності до ризику у відповідності до стратегії розвитку;

- удосконалення процесу прийняття рішень в частині реагування на ризику;

- скорочення кількості непередбачуваних подій та збитків діяльності;

- ідентифікацію та управління всією сукупністю ризиків діяльності;

- використання сприятливих можливостей;

- раціональне використання капіталу, у т.ч. позикового.

Можливості, що створюються у процесі управління ризиками, допомагають керівництву корпорації в досягненні цільових показників прибутковості та рентабельності, а також у запобіганні нераціонального використання ресурсів. Управління ризиками надає можливість забезпечити ефективний процес складання фінансової звітності, а також дотримання законодавчих та нормативних актів, уникнути нанесення шкоди репутації компанії і пов'язаних з цим наслідків. Таким чином, процес управління ризиками дозволяє керівництву досягати поставлених цілей і при цьому уникати (принаймні знижувати негативний вплив) прорахунків та несподіванок.

Здійснення міжнародної діяльності корпораціями в умовах економічної невизначеності, яка провокує виникнення численних ризиків, обумовлює актуальність і доцільність упровадження ризик-орієнтованої системи управління, спрямованої на забезпечення їх стійкого розвитку, функціонування, а також на збереження ризику на прийнятному рівні.

Основними цілями етапу аналізу ризиків є їх ранжування та визначення найбільш небезпечних ризиків, для подальшої роботи з якими необхідно передбачити ресурси. При цьому якісно оцінюються ймовірність ризику і вартісна оцінка прогнозних наслідків реалізації ризиків корпорації. Для цього ризик-менеджмент визначає найбільш небезпечні ризики корпорації. Для ефективного управління ризиками корпорації слід виділити ресурси для розробки і реалізації відповідних стратегій, а також виявити несуттєві ризики, впливом яких можна знехтувати. Ризикам приписуються ранги, що характеризують їх узагальнений негативний ефект. Таким чином, ризик-менеджмент розглядає найбільш небезпечні ризики корпорації, задає пріоритети їх оцінки та управління і формує перелік найбільш небезпечних ризиків.

Стратегія управління ризиками в діяльності суб'єкта господарювання передбачає виконання основних її засад, а саме:

- виявлення фактичних та потенційних загроз безпеки;
- коригуючі заходи для зменшення рівня ризику;
- безперервний моніторинг досягнутого рівня безпеки.

Дана стратегія орієнтована не на очікування негативного явища, а на виявлення ризиків та загроз в економічній сфері, які досі не проявились, але можуть бути причиною негативних наслідків.

Отже, сучасні глобалізаційні процеси супроводжується виникненням нових видів економічних ризиків, зміною рівня та інтенсивності їхнього впливу на діяльність корпорацій. Ідентифікація та визначення рівня ризику, врахування його у власній діяльності дає змогу ТНК здобути конкурентні переваги у боротьбі за споживача, постачальника, інвестора тощо. Однак корпорації за сьгоднішніх динамічних змін в світовій економіці повинні не тільки навчитись правильно ідентифікувати ризики, застосовуючи тим самим пасивну стратегію ризик-менеджменту, а й активно впливати на процеси творення ризиків, та враховувати їх при плануванні власної діяльності.

Список використаних джерел

1. Ричард М. Стейнберг. Управление рисками организаций. Интегрированная модель. Концептуальные основы / Ричард М. Стейнберг, Майлс И. Эй. Эверсон, Фрэнк Джей. Мартене, Люси И. Ноттингэм. – М.: Департамент переводов, 2004. – 214 с.
2. Hodgetts Richard M., Luthans Fred. International Management. Culture, Strategy and Behavior. – Fifth Edition. – New York : McGraw-Hill Irwin, 2003. – 828 p.
3. Gullen John B., Parboteeah K. Praveen. Multinational Management. A Strategic Approach. – 4th Edition. – OH, Mason : South Western : Thomson, 2008. – 816 p.
4. Якубовский В.В. Системные методы менеджмента в международном бизнесе: монография / В.В. Якубовский. – К.: Освіта України, 2014. – 744 с.